тўпланиши "машқланганлик"нинг фойдасини кузатиш усулларини англашга имкон яратди. Бу "жисмоний машқлар"нинг ва "жисмоний тарбия"нинг пайдо бўлиши учун шароит яратилишида омил бўлиб хизмат қилди.

Иккинчи давр – жисмоний тарбия жараёнида қўллана бошлаган дастлабки услубиятларнинг яратилиши – қадимги Юнонистонда қулдорлик давлати даврини ва Ўрта асрни ўз ичида олади.

Жисмоний тарбиядаги бу услублар тажрибалар орқали вужудга келтирилган бўлиб, файласуфлар, педагоглар, шифокорлар одам организмининг фаолияти қонуниятларинини ҳали билмаслиги сабабли жисмоний машқлар таъсири механизмини тушунтира олмас, шунга кўра жисмоний машқлар билан шуғулланишнинг фойдасини ташқи натижаларга қараб баҳолардилар. Юнонистоннинг жисмоний тарбия услубияти айтарли даражада маълум эди. У мавжуд воситалар ва услубиятларни ривожлантириш учун уларни ягона тизимига бирлаштира олган эдилар.

Ўрта асрнинг ўрталарида услубиятларининг хиллари ортди. Гимнастика, сузиш, ўйинлар, камон отиш, отда чопиш, қиличбозлик буйича дастлабки қўлланмалар пайдо бўлди. Аждодларимиз Абу Наср Фаробий, Абу Али Ибн Сино, Абу Райҳон Берунийларнинг жисмоний тарбияга оид илмий дунёқарашлари вужудга келди.

Учинчи давр – жисмоний тарбия ҳақидаги назарий билимларнинг интенсив тўпланиши. Бу давр уйғониш давридан XIX асрнинг охиригача бўлган даврни ўз ичига олади. Инсон тарбияси, уни ўқитиш, даволаш ҳақидаги фаннинг ривожланиши, файласуфлар, педагог ва шифокорларнинг жисмоний тарбия муаммоларига эътибор қила бошлашлари даври, фалсафий, педагогик ва тиббий маълумотларнинг, билимларининг вужудга кела бошлаган даври. Бу маълумотлар ҳали турлича эди, чунки кўпинча ўша даврда мустақилроқ саналган фалсафа, педагогика, тиббиёт фанлари таркибида вояга етар эди. Йўл-йўлакай, аммо зарур бўлган даражада бундай илмий фанларнинг вакиллари кўпинча ўз муаммоларини жисмоний тарбиянинг ролини ҳисобга олмай ҳал қилиш мумкин эмаслигини тушуна бошладилар.

Жумладан, швейцариялик демократ, педагог И.Г.Песталоцци томонидан (1746-1827) болалар ҳаракат қобилиятини ривожлантириш учун тузилган жисмоний машқлар тизимини яратишдаги бўғинлар (суставная) гимнастикаси умумий педагогика назарияси ичида алоҳида ўринни эгаллайди. XVIII асрда анатомлар томонидан жисмоний машқлар "биомеханикаси" бўйича изланишлар олиб борилди, XIX асрда эса жисмоний тарбия ҳақида илмий назарий ишлар вужудга келди.

Жамият ҳаётида жисмоний тарбиянинг роли, тарбиянинг синфий характерга эга эканлиги илмий асосланди. Тарбиянинг мазмуни очилди ва унда жисмоний тарбиянинг ўрни аниқланди ҳамда шахсни ҳар томонлама ривожлантириш йўллари белгиланди.

Айнан шу даврда жисмоний тарбия назариясига асос солинди, деб ҳисобга олиниб, соҳа бўйича илмий фаразлар ва билимлар тўпланиши орқали мустақил фан сифатида ажралиб чиқди.

Тўртинчи давр – XIX асрнинг охиридан илмий ва ўқув фани сифатида жисмоний тарбия назарияси ва методикаси шакллана борди. Бу даврнинг характерли томони шундаки, фан сифатида жисмоний тарбия жамият ҳаётининг бошқа жабҳаларига ҳам таъсир кўрсата бошлади. Жисмоний тарбия соҳаси назарияси олимларидан бири Петр Франсевич Лестафт (1837-1909) ўзининг тарих методикасига оид асарлари билан ҳозирги замон жисмоний тарбия назарияси ва методикаси мустақил илмий-назарий ва ўқув фани (предмети) эканлигини илмий-амалий исботлади.

Бешинчи давр – ривожланган мамлакатлар ва собиқ шўролар давлати олимларининг изланишлари даври бўлиб, фаннинг интенсив ривожланиши материалистик диалектикага асосланган ҳолда ўша даврда прогрессив ҳисобланган методларга таяниб амалга оширилди.

Жисмоний тарбия муаммоларини мажмуавий ҳал этишда бутун бир олимлар жамоалари, мутахассислаштирилган илмий ва ўқув муассасалари самарали меҳнат қилдилар. Амалий материалларнинг мўллиги, янги қонуниятларнинг очилиши, дастлабки ягона жисмоний тарбия назарияси ва методикасининг дифференцияланишига олиб келди. Янги махсус фанлар "Жисмоний маданиятни ташкиллаштириш ва бошқариш" "Жисмоний машқлар биомеханикаси", "Спорт психологияси", "Спорт метрологияси", "Спорт физиологияси", "Даволаш физкультураси", "Жисмоний машқлар гигиенаси" ва бошқалар ажралиб чиқди. Юқоридаги фанларнинг айрим соҳалари қатор аралаш фанларнинг билимларидан кенг фойдаланиш лозимлигини кўрсатди. Масалан, болаларнинг спорт мутахассислиги муаммоси – бу фақатгина спорт педагогикаси муаммосигина бўлиб қолмай, ижтимоий, психологик, социологик ва биологик муаммолардир. Жисмоний тарбия назарияси ва методикаси курсида педагогик жараён муаммоларини умумий психология, педагогика, физиология ва бошқа фанларнинг далилларисиз тўла изоҳлаб, исботлаб бўлмайди.

Адабиётлар

1. Саламов Р.С. Спорт машғулотларининг назарий асослар. Ўқув қўлланма. – Т.: ЎзДЖТИ. Нашриёт-матбаа бўлими, 2005.
2. Jismoniy tarbiya nazariyasi va uslubiyati. "Ita press", 2015.
3. Тоймуродов Р.А. Ўзбек миллий кураши. – Тошкент: "Ибн Сино", 1990.

РЕЗЮМЕ

Ушбу мақолада жисмоний тарбия назарияси ва методикаси предметининг таълим-тарбия тизимидаги аҳамияти тўғрисида сўз боради.

РЕЗЮМЕ

В статье обсуждается значение предмета теории и методологии физического воспитания в системе образования.

SUMMARY

The article discusses the importance of the subject of theory and methodology of physical education in the educational system.

BASLAWÍSH TÁLIMDE PÁNLER INTEGRACIYASÍ TIYKARÍNDA BILIM SAPASÍN ARTTÍRÍW

N.M.Nagmetova – *pedagogika ilimleri boyınsha filosofiya doktorı*

Ájiniyaz atındaǵı Nókis mámleketlik pedagogikalıq institutı

Tayanch so'zlar: integratsiyalangan ta'lim, boshlang'ich ta'lim, integratsiyon bog'liqlik, «Shaftolining novdasi», o'qishni tashkil etish shakllari, mavzuni to'g'ri tanlash, integraciyalangan dars.

Ключевые слова: интегрированное образование, начальное образование, интегрированная взаимозависимость, «Персиковая ветка», формы организации обучения, правильный выбор темы, интегрированный урок.

Key words: Integrated education, primary education, integrated interdependence, "Peach Branch", forms of learning organization, correct choice of topic, integrated lesson.

Ǵárezsiz elimizde sońǵı jıllarda júrgizilip atırǵan bilim reformasına tiyisli túpkilikli ózgerisler, atap aytqanda jáhánde rawajlanǵan mámleketlerdegi bilim siyasatınıń tiykarǵı kórsetkishi bolıp esaplanatuǵın, bilim beriw dárejesine endiriw procesi – jámiyetlik ortalıqtaǵı insanlardıń ayrıqsha pikirleri menen kóz-qarasların qálip-

lestiriwge tiykar boldı.

Integraciyalasqan tálim pedagogika iliminiń baslı máselesi bolıwı menen birge házirgi kúndegi ilimlerdiń integraciyalanıw tendenciyası jaǵdayında mekteplerdiń bilim mazmunın bildiriwdiń eń baslı shárti bolıp esaplanadı.

Ózbekstan Respublikası Prezidentiniń 2019 jıl 29 apreldegi «Ózbekstan Respublikası Xalq bilimlendiriw sistemasın 2030 jılǵa shekem rawajlandırıw koncepciyasın tastıyıqlaw haqqında»ǵı PP-5712-san Pármanında «mámleket bilimlendiriw standartları kompetenciyalıq qatnasqa tiykarlanǵanlıǵına qaramastan, oqıtıw hám bahalaw metodları, sonıń menen birge sabaqlıqlar hám basqa oqıw materialların tiykarınan informaciyanı yadlaw hám bayanlawǵa qaratılǵan bolıp, sın pikirlew, informaciyanı ózbetinshe izlew hám analiz etiw kónlikpeleri hám basqa ilimiy tájriybelerdi rawajlandırıwǵa tosqınlıq jasap atır». Baslawısh mektep tálim hám tárbiyasın integraciyalaw mashqalası teoriya ushın da, ámeliyat ushın da áhmiyetli bolıp tabıladı.

Integraciya (lat. Integratio – tiklew, tolıqtırıw, birlestiriw, integer – bútin sózinen alınǵan) sintezlep bir pútkil etip birlestiriw, logikalıq pútin halga keltiriw mánisinde túsiniledi. Tálim mazmunın integraciyalaw degende pánlerdiń jaqınlasıwı hám óz-ara baylanıs procesi, bir-birin talap etetuǵın, keńeytiretuǵın, tereńlestiretuǵın oqıw predmetleri mazmunın sintezlew, yaǵnıy logikalıq birlestirip bir pútkil (pútin) jaǵdayǵa keltiriwdi túsinemiz.

Integraciyalıq baylanıslar teoriyalıq bilimdi is júzinde qollanıwǵa, ilimniń hártúrli tarawları haqqında keń túsinigi bar adamdı tárbiyalawda múmkinshilik beredi, oqıwshılarǵa bilim beriw hám olardıń biliw qabiletin rawajlandırıwǵa jaǵday jasaydı.

Kóplegen pedagoglar menen psixologlar pikirlerine qaraǵanda, oqıwshılardıń hártúrli pánlerdegi bilimler menen uqıplılıqlardı, qolaylılıqtıń individual elementleri arasındaǵı baylanıslardı bilip hám qabıllanıwı olardıń bilimlerin bir dizimge túsiredi, aqıl-oyına, biliw xızmetine dóretiwshilik kórinis beredi.

Ilimiy ádebiyatlarda intergreciyalasqan tálimniń didaktikalıq tiykarında oqıw pánleri alınǵan bolıp, ilimlerdiń gumanitarlıq, tábiyatanıw hám texnikalıq bolıp dástúrli biriktirliwi, olardıń izertleytuǵın ob’ektileriniń ortaqlılıǵında, pánlik qatnaslardıń birligine tiykarlanǵan. Olar jámiyet, tábiyat, miynet tarawları boyınsha biriktiriledi de, hár pán óz ishinde bilim iskerliklerge arnalǵan materialdı hám oqıwshılardıń ulıwma biliw ob’ektlerin bir dizimge keltiredi.

Sonıń menen integraciyalasqan tálimniń áhmiyetine mınalar jatadı:

1. Oqıw pánler arasındaǵı ózara baylanıstıń bolıwı – ilimler tiykarın baqılawdıń hám bilim diziminiń rawajlanıwınıń zárúr shárti bolıp tabıladı.
2. Kózqaraslardıń qáliplesiwi bilim mazmunınıń tiykarǵı bólekleriniń baylanısın talap etedi.
3. Integraciyalasqan tálim hár tárepleme tálim-tárbiya beriwdiń barlıq tarawların kompleksli ámelge asırıwǵa tásir jasaydı.
4. Integraciyalasqan tálim pedagogikalıq miynettiń ilimiy tiykarında tiyimli shólkemlestiriliwine járdem beredi.
5. Pedagoglardıń is-háreketiniń ózara kelisimli hám demokratiyalıq negizge is alıp barıwına tásir etedi.

Hár anıq wazıypanı oqıw-tárbiya procesi arqalı ámelge asırıladı. Intergaciyalasqan tálim oqıtıwdıń mazmunı, usılları, oqıtıwdıń shólkemlestiriw túrleri menen sheklenbeydi. Ol oqıwshı menen muǵallimniń oqıw-biliw is-háreketiniń bir bóligi bolıp esaplanadı.

Sonıń menen integraciyalasqan tálim óziniń mánisi jaǵınan kópmaǵınalı pedagogikalıq mashqala bolıp tabıladı. Demek, integraciyalasqan tálim mazmunlı usıllar dizimin hám shólkemlestiriw jumıslarınıń túrlerin sapalılıq jaǵınan qayta burıwǵa jeteleydi. Nátiyjede oqıtıwdıń rawajlandırıwshılıq, bilim hám tárbiya beriwshilik xızmeti ob’ektivli túrde keńeyedi.

Integraciyalasqan tálimlerdi ámelge asırıwdıń tiykarǵı kórsetpeleri: pán boyınsha oqıwlıqlardı, oqıw quralların jazıw kezinde; oqıw orınlarınıń túrine baylanıslı metodikalıq hám oqıw-metodikalıq jumıslardı júrgiziwde bulardı baslı názerde uslaǵan jón. Sonday-aq, pedagogikada belgilengen pánler aralıq baylanıslardı oqıw materiallarınıń waqıt kriteriyası, jekelegen pánlerdegi oqıw materialın faktilik, jámiyetlik, teoriyalıq xabarlıq máni; oqıw pánlerindegi bilimler menen is-háreket túrleri; mazmunlıq xabar, operaciyalıq is-háreketlik, shólkemlestiriw-metodikalıq negizine tán tallap juwmaqlanǵan túri boyınsha ámelge asırǵanımız abzal bolıp tabıladı.

Sonday-aq, integraciyalasqan tálim haqqında I.Pestalocci óziniń maqalasında oqıw sabaqlıqlarındaǵı baylanıslılıq máselesine keń toqtalıp óter eken: “Bir-biri menen baylanıslı pánler sanasına keltir, olardı tábiyattaǵı tıǵız baylanıslılıq jaǵdayında ekenin bil” – deydi. Pestalocci bir pánniń basqa bir pánnen uzaqlasıwı hátte qáwipliligin aytıp ótedi.

Baslawısh tálimde integraciyalanǵan tálimnen paydalanıwda tájiriybe-sınaw jumısları reje tiykarında alıp barıldı. Oqıtıwshılardan anketa sorawlarına ótkizdik.

1. Siz integraciyalanǵan tálimnen paydalanasız ba? degen sorawımızǵa 80% oqıtıwshı pedagogikalıq texnologiyalardan paydalanıp ótiwdi aytıp ótken. Bunnan kelip shıǵadı hátteki bazı bir oqıtıwshılarımız integraciyalanǵan tálimniń alıp barılıw procesin de túsinbegen sıyaqlı.

2. Siz sabaq procesinde integraciyalanǵan tálimnen kóbirek qaysı pánlerdi baylanıstırıp ótesiz? degen sorawımızǵa 80% oqıtıwshı ana tili menen oqıw sabaqlıǵın, súwret penen miynetti baylanıstırıp ótiwlerin keltirip ótken. Bunnan kórinip turıptı oqıtıwshılarımız bir-birine tikkeley jaqın bolǵan pánlerdi ǵana baylanıstırıp ótedi eken.

Tájiriybe-sınaw procesinde baslawısh klaslarǵa ózimizdiń integraciyalanǵan sabaq islenbelerimiz boyınsha alıp barǵan temalarımız óz nátiyjeliligin taptı.

Bunda biz 4-klass oqıw sabaqlıǵındaǵı berilgen «Shabdaldıń shaqası» atlı gúrrińin integraciyalasqan formada alıp baramız.

Bunda biz Amet degen balanıń shabdal aǵashın sındırıp qoyıp, ózinde qanshelli ayıpker sezingenin, baqtıń iyesi Seydan atadan keshirim sorawǵa ózinde kúsh taba almaǵanlıǵı hám hár mektepten qaytqanda sınǵan miyweli shabdal aǵashınıń kúnnen-kúnge solıp baratırǵanın kórgen Amet ózinde kúsh tawıp atadan keshirim sorawǵa bel baylaǵan, tábiyatqa, adamlarǵa qanshama zıyan keltirgen bala haqqında gúrriń berilgen. Bunda:

1. Tábiyat kórinisleri;
2. Usı tema boyınsha gúrriń jazıw (ana tili sabaǵına)
3. Shabdal aǵashınıń sınǵan kórinisin salıw (súwret sabaǵına);
4. Ádep-ikramlılıq tárbiyası;

Miywe baǵı kórinisi, tábiyat hám shabdaldıń miyweleri qanshelli mazalı ekenligi ulıwma alǵanda tábiyat penen baylanıstırıp, bir pánniń ózinde birneshe pándi baylanıstırıp, pánler aralıq integraciyalap alıp barıwımız jaqsı nátiyjelerge erise aldıq. Oqıwshılar ushın hám hár tárepleme oqıwshılardı bilimlendiriwshilik hám tárbiyalıq pazıyletlerdi úyretip barsaq maqsetke muwapıq bolar edi.

Integraciyalasqan oqıtıwdıń natiyjeliligi oqıwshılardıń pánlerdi hár tárepleme analiz ete alıwı, oqıtıwshınıń oqıwdı shólkemlestiriw formaların, pedagogikalıq tárepten temanı durıs tańlawǵa baylanıslı bolıp tabıladı.

Integraciyalanǵan tálimnen paydalanıw:

- oqıwshılardıń keń, erkin pikirlewdi rawajlandırıwǵa úles qosadı;
- oqıw pánlerine kompleks qatnastı qáliplestiredi;
- oqıwshılardıń bilim alıw sapasın jaqsılaydı;
- oqıwshılardıń hámme pánge bolgan qızıǵıwshılıǵın

arttıradı hám rawajlandıradı;

- oqıwshılardıń dúnyaǵa kóz qarasın keńeyttiredi, oqıwshılardıń dóretiwshilik qabiletleriniń rawajlanıwına járdem beredi hámde oqıw materialların tereń túsinip jetiwge, ózlestiriwge járdem beredi.

Ádebiyatlardı analizlep, bir neshe integrallasqan sabaqlardı ótkizgenimizden soń, tómendegi juwmaqlarǵa keldik.

1. Integraciya - óyrenilip atırǵan pándi tereń, izbe-iz hám hár tárepleme ashıp beretuǵın jetekshi poziciyalar tiykarında pánler, bólimler, hár qıylı temalardıń tábiiy ózara baylanıslılıǵı.

2. Oqıtıwshı integraciyalanǵan sabaqlardıń maqsetin anıqlawı, úyrenilip atırǵan materialdıń mazmunın tereń úyrenip shıǵıwı, temaǵa sáykes keletuǵın oqıtıw usılların hám quralların tańlawı, kelip shıǵatuǵın nátiyjeni boljawı kerek.

3. Integraciyalanǵan sabaqlardan ónimli paydalanıw berilgen materiallardı ózlestiriw dárejesin joqarılatadı.

4. Integraciyalanǵan tálim balanıń pikirlew, seziw, túsiniw, háreket etiw qábiletiniń qáliplesiwine úles qosadı.

5. Integraciyalanǵan sabaqlar klassta ǵana emes, ekskursiya formasında da ótkiziwliwi múmkin.

Ádebiyatlar

1. «Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими тизимини 2030 йилгача ривожлантириш концепцияси» Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 29 апрелдаги ПФ-5712-сон Фармони.
2. Boshlanǵich ta'lim pedagogikasi, innovaciya va integraciyasi. O'quv qo'llanma. /R.Mavlyanova, N.Raxmankulova. – O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi. – Toshkent. Voris nashrioti, 2013. – 240 b.
3. Oqıw kitabı. 4-klass: Tórt jıllıq baslawısh mekteptiń 4-klası ushın sabaqlıq. Nókis: «Qaraqalpaqstan», 2017, 216 bet.

REZYUME

Maqolada hozirgi kunda integratsiyalash tendensiyasi holatida maktablarning bilimlari mazmuni, boshlang'ich ta'limda intgratsiyalangan ta'limdan foydalanish usullari, dars ishlari ko'rsatilgan.

РЕЗЮМЕ

В статье раскрыто содержание обучения в школах, способы использования интегрированного обучения в начальном образовании, планы уроков в современных тенденциях интеграции.

SUMMARY

The article describes the content of education in schools, methods of using integrated teaching in primary education, lesson plans in the current condition of integration tendency.

ОЛИЙ ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИДА ПЕДАГОГИК ЖАРАЁНЛАРНИ БОШҚАРИШ ТАМОЙИЛЛАРИ ВА КОНЦЕПТУАЛ АСОСЛАРИ

К.Ю.Норова - *таянч докторант*

Т.Н.Қори Ниёзий номидаги Ўзбекистон Педагогика фанлари илмий тадқиқот институти

Таянч сўзлар: тамойил, концептуал асос, таьлим менежменти, ҳамкорлик, бошқарув, инновация, педагогик жараён, фан, тизим.

Ключевые слова: принцип, концептуальная основа, управление образованием, сотрудничество, менеджмент, инновация, педагогический процесс, предмет, система.

Key words: principle, conceptual framework, education management, cooperation, management, innovation, pedagogical process, subject, system.

Дунё миқёсида олий таълим муассасаларида таҳсил олувчиларининг билим, кўникма, малака эгаллашларини такомиллаштириш, интеллектуал ва деентологик камолотини ривожлантириш, таълим сифатини ошириш, уни инсонпарварлаштириш, ўқув предметларига соғломлаштирувчи технологияларни жорий этиш, узвийлиги ва узлуксизлиги, ривожлантирувчи ва ижтимоийлаштирувчи мақсадларини таъминлаш, мутахассисларни, шу жумладан, бўлажак мутахассисларнинг креативлиги, ижодкорлигини ошириш вазифалари қўйилмоқда.

Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси, "Таълим тўғрисида"ги Қонуни, бошқарув назариялари ва педагогикага алоқадор классик қарашлар таълим менежментининг концептуал асослари бўлиб ҳисобланади [1,2,5]. Мазкур асослар таълим-тарбия (педагогик жараёнлар) тизимида кенг ислоҳотлар ўтказишга замин яратди.

Концептуал асосларга мувофиқ таълим-тарбия ва ўқув жараёнларининг таркиби, босқичларини бир-бири билан узвий боғлаш, яъни узлуксиз таълим-тарбия тизимини ташкил қилиш, таълим-тарбия тизимини бугунги замонавий, тараққий топган демократик давлатлар талабларига жавоб бера оладиган қилиб бошқаришга йўл очилмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2016 йил 29 декабрдаги «2017-2021 йилларда таълим тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги ПҚ-2909-сонли, 2018 йилнинг 7 майдаги "Иқтисодиёт ва соҳа йўналишларига инновацияларни татбиқ қилиш механизмларини такомиллаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги ПҚ-3569-сонли қарорларининг ижросини таъминлаш кўп жиҳатдан педагогик жараёнларни оқилона бошқаришга хизмат қилади [3,4,].

Бошқарув – маълум бир фаолиятни ташкил этиш ва бошқариш йўналишидаги вазифаларни бажариш лозимлигини ўрганадиган ҳамда турли шароитларда бошқарув функцияларини вазиятларга кўра қандай амалга оширилиши, у ёки бу функционал вазифаларни муваффақиятли амалга оширишга қандай омиллар таъсир кўрсатишини ўрганувчи жараён. Маълумки, инглизча "менежмент" сўзи бир неча семантик маънога эга. Биринчидан, хусусий ва давлат бизнеси соҳасида бошқарув ишларини олиб бориш; иккинчидан. тадбиркорлик фаолияти, турмуш тарзи ва замонавий жамият сиёсатига таъсир этувчи ижтимоий-иқтисодий институт; учинчидан. ишлаб чиқаришни бошқаришнинг ва ижтимоий ҳаётнинг бошқа соҳаларининг техник ва ташкилий, ижтимоий жиҳатларини ўрганадиган илмий фан. Бинобарин, олий таълим муассасаларида ўқитиладиган "Таълим менежменти" педагогик жараёнларни бошқариш тамойиллари, усуллари, воситалари ва шакллари тўпламини ўзида акс эттиради.

Педагогик жараён – педагогик категориялардан бири бўлиб, маълум бир мақсадга йўналтирилган педагогик фаолияти таъсирида ташкилий шакллантирилган ва мазмунан бойитилган тизим бўлиб, бунда педагогик фаолият- эстетик, ахлоқий, сиёсий, иқтисодий каби мақсадларга мувофиқ равишда ёш авлодни ҳаётга тайёрлашнинг ақлан ўйлаб қурилган, катта ёшдагиларнинг ижтимоий зарур бўлган меҳнатининг ўзига хос туридир [6:17]. Педагогик бошқарувнинг қуйидаги тамойиллари мавжуд:

- инсонга ҳурмат ва ишонч принципи;
- шахсга яхлит қараш принципи;
- ҳамкорлик тамойили;
- ижтимоий адолат принципи;
- бошқарувга индивидуал ёндашиш принципи;